

مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه: گزارش یک طرح ملی

عبدالحمید کاظمی^{۱*}، ایمان شهرام^۲، ابوالفضل صالحی^۳

پژوهشگر پژوهشکده مطالعات فناوری، آدرس پست الکترونیک (kazemi@tsi.ir)

پژوهشگر پژوهشکده مطالعات فناوری، آدرس پست الکترونیک (shahram@tsi.ir)

پژوهشگر پژوهشکده مطالعات فناوری، آدرس پست الکترونیک (abolfazlsalehiasl1377@gmail.com)

چکیده

کارکنان و وظیفه (سربازان) بخشی از بدنه اصلی نیروهای مسلح نظامی و انتظامی هستند که برای ایجاد و حفظ امنیت در کشور و نظم اجتماعی مدتی در اختیار نیروهای مسلح قرار می‌گیرند. دوران خدمت سربازی فارغ از دشواری‌های خود منجر به شکل‌گیری استقلال در جوانان می‌شود. افزایش بهره‌وری و کارایی کارکنان و وظیفه با غنی‌سازی این دوران می‌تواند منجر به احساس نشاط و ارتقای احساس خودکامیابی شود. تربیت افراد موفق و توانمند نیازمند برنامه آموزشی مناسب و متناسب با نیازسنجی اقتضایی در راستای استراتژی زمان است که بدین منظور قرارگاه مهارت‌آموزی نیروهای مسلح با توجه به تدابیر و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب و اجرایی کردن سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، یعنی ایران افق ۱۴۰۴ و با هدف توسعه قابلیت‌های سربازان، ارتقاء نشاط سربازی، مهارت‌آموزی و آمادگی برای ورود به بازار کار در سال ۱۳۹۶ تشکیل و در سال ۱۳۹۸ موفق به مهارت‌آموزی نزدیک به ۲۰۰ هزار سرباز شد. در مقاله حاضر ضمن ارائه آمار مهارتی ذیل قرارگاه و تحلیل آن، به نظر می‌رسد برای سازماندهی نظام مهارت‌آموزی منسجم و کارآمد، نیازمند طرح‌ریزی نیازسنجی‌های جدید در حوزه مشاغل و مهارت‌های موردنظر، ظرفیت‌های آموزشی کارآمد، دستورالعمل‌های آموزشی، نظام ارزشیابی منسجم و فعال، نظام جمع‌آوری اطلاعات و الگوی سنجش‌های تکوینی و تکمیلی به منظور فعالیت‌های قرارگاه مهارت‌آموزی است. زیرساخت‌های موجود در مهارت‌آموزی کشور پاسخگوی اهداف و نیازهای سطح کلان جامعه نبوده و قرارگاه به منظور افزایش بهره‌وری یگان‌ها نیازمند توسعه و در بسیاری از بخش‌ها راه‌اندازی زیرساخت‌های جدید متناسب با هدف‌گذاری‌های خود در امر مهارت‌آموزی است. ایجاد شبکه‌های منسجم و ارتباطی بین بازار کار استان‌ها و مهارت‌های آموزش داده شده از جمله ضرورت‌های ارتقای ظرفیت مهارت‌آموزی در سراسر کشور است.

واژگان کلیدی: مهارت‌آموزی، خدمت سربازی، کارکنان و وظیفه، قرارگاه مهارت‌آموزی

- ۱ و * - نویسنده مسئول: کارشناسی‌ارشد تاریخ، پژوهشگر گروه جامعه و پیشرفت پژوهشکده مطالعات فناوری ریاست جمهوری
- ۲ - نویسنده: کارشناسی‌ارشد مدیریت تکنولوژی، پژوهشگر گروه جامعه و پیشرفت پژوهشکده مطالعات فناوری ریاست جمهوری
- ۳ - نویسنده: دانشجوی کارشناسی رشته مدیریت بازرگانی، پژوهشگر پژوهشکده مطالعات فناوری ریاست جمهوری

۱- مقدمه

وجود خدمت سربازی جهت آموزش و آمادگی جوانان برای دفاع از سرزمین و استقلال کشور امری ضروری و مقدس است و هنگامی که این خدمت توأم با تمایل و علاقه جوانان و نگرش مثبت آن‌ها به خدمت سربازی باشد، با میل و رغبت بیشتر و تأثیرگذاری بالاتری همراه خواهد بود (شایگان و رجبی فرجاد، ۱۳۹۷). در حال حاضر، ۳۳ درصد جمعیت کشور ایران از جوانان تشکیل شده است که بخش عمده‌ای از این تعداد را مردان تشکیل می‌دهند. این افراد طبق قوانین جاری و به منظور نگهداری و صیانت از نظام جمهوری اسلامی، موظف به گذراندن دوره خدمت سربازی هستند (نصرت‌آبادی و حلویی‌پور، ۱۳۹۴). بنابر اصل یکصد و پنجاه و یکم قانون اساسی، دفاع از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران، جان، مال و ناموس مردم، وظیفه دینی و ملی هر فرد ایرانی است و در اجرای این وظیفه، کلیه اتباع ذکور دولت جمهوری اسلامی ایران، مکلف به انجام خدمت وظیفه عمومی برابر مقررات این قانون هستند.

سربازان بخشی از بدنه اصلی نیروهای مسلح نظامی و انتظامی هستند که برای ایجاد و حفظ امنیت در کشور و نظم اجتماعی مدتی در اختیار نیروهای مسلح قرار می‌گیرند. طبق فرموده مقام معظم رهبری، خدمت وظیفه عمومی خدمت مقدسی است که در جنگ و صلح در صف اول نیازهای ملت و کشور قرار دارد. اگرچه دوران خدمت سربازی با مسائلی چون جدایی از خانواده و نظام‌های حمایتی، جدایی از دوستان، انضباط زیاد و اجباری و تغییر تغذیه و برنامه خواب همراه است (شاهوردی، ساعدی و رازانی، ۱۳۹۹)، اما به شکل‌گیری استقلال در جوانان می‌انجامد که پیش‌تر از داشتن چنین تجربه‌ای در زندگی بی‌بهره بودند (فیرزواجائیان و جان‌محمدی لرگانی، ۱۳۹۷). توجه به جنبه‌های مثبت سربازی سبب افزایش بهره‌وری و کارایی سربازان می‌شود. تأکید بر این جنبه‌ها و همچنین شناخت و رفع جنبه‌های منفی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که پرداختن به آن می‌تواند منجر به ایجاد احساس نشاط و ارتقای احساس خودکامیابی شود. بر این اساس و همسو با نتایج پژوهش‌های جهانی، مانند گزارش منتشرشده در سال ۲۰۱۶ توسط مؤسسه مکینزی^۴، بر روی ۸۰۰۰ نفر از ۸ کشور (فرانسه، آلمان، یونان، ایتالیا، پرتغال، اسپانیا، سوئد و امریکا) می‌توان گفت ضعف مهارتی یکی از دلایل اصلی مشکلات کسب‌وکارها است که در قالب هزینه و ضعف کیفیت هویدا می‌شود (شارپ^۵، ۲۰۱۶). آموزش مهارت‌های حرفه‌ای سهم مهمی را در قدرت رقابت‌پذیری و رفاه به عهده دارد و به‌عنوان یک کلید اصلی به منظور کاهش فقر، ارتقاء صلح، حفظ محیط زیست، بهبود کیفیت زندگی برای همه و کمک برای دستیابی به توسعه پایدار عمل می‌کند (ماروپ، چاکرونو هولمز^۶، ۲۰۱۵). توسعه، انطباق، تجهیز، راه‌اندازی و حفظ روش‌های پایدار و همچنین سواد، قابلیت اشتغال و کارآفرینی، ایجاد ظرفیت در نیروی کار برای یادگیری و سازگاری با روش‌های نوین کار، برقراری ارتباط، پرورش مهارت‌ها و آموزش در این زمینه اجتناب‌ناپذیر است (گزارش توسعه انسانی سازمان ملل^۷، ۲۰۱۵). آموزش‌های مهارتی نقش مهمی در تشکیل سرمایه انسانی از طریق تربیت نیروهای ماهر موردنیاز بازار کار در کشورهای مختلف جهان ایفا می‌کند. این آموزش‌ها نه تنها عهده‌دار تربیت نیروی کار موردنیاز بخش‌های مختلف اقتصادی و صنعتی هستند، بلکه از طریق بسترسازی خوداشتغالی به حل مشکل بیکاری نیز کمک می‌کنند (میرزایی و کرمی، ۱۳۹۷). چالش عمده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برآورده کردن نیازهای مهارتی در حال تغییر افراد و دنیای کار است (هرمو، کریستوفیکووا و میستینا^۸، ۲۰۱۵).

^۴ McKinsey Global Institute

^۵ Sharpe, A.

^۶ Marope, P. T. M., Chakroun, B., & Holmes, K. P.

^۷ United Nations Development Programme Report

^۸ Hrmo, R., KriStofiaková, L., & Miština, J.

همان‌طور که پیداست، وضعیت کشور به لحاظ شرایط امنیت و تهدیدها، نیازمند وجود نیروهای نظامی آماده و تا حدود زیادی متکی به نیروی انسانی است (حلیمی جلودار و پاتبار، ۱۳۹۳). اگرچه قسمت مهم و اصلی فعالیت‌های مشمولین در خدمت وظیفه عمومی ماهیت نظامی داشته و به مبارزه مسلحانه با دشمنان ارتباط دارد (طوسی، ۱۳۹۰)، اما در سال‌های اخیر، ابعاد فردی و اجتماعی خدمت سربازی نیز به موضوع مهمی در سطح جامعه و نهادهای حکومتی تبدیل شده است. منظور از پیامدهای فردی دوران سربازی، در واقع افزایش توانایی‌های فردی است که در حین سپری کردن دوره خدمت در هر فرد ایجاد می‌شود و از جمله آن‌ها می‌توان به استقلال جوانان، سلامت جسمانی و روانی، وقت‌شناسی، عزت نفس و رفع خصوصیات فردی نامناسب اشاره کرد. پیامدهای اجتماعی سربازی نیز به کارکردهایی است که فرد در نتیجه گذراندن خدمت سربازی به آن خصوصیات و پیامدها در ارتباط با سایر افراد دست می‌یابد.

از آنجا که حفظ منافع ملی و دفاع از کشور در برابر آسیب‌ها و تهاجم بیگانگان تنها محدود به نیروهای مسلح نیست، توانمندسازی و آموزش مهارت‌های تخصصی به سربازان، افزون بر ارتقای توانایی‌های فردی، بستری برای مقابله با مشکلات پیش رو و جلوگیری از آسیب‌های فردی و اجتماعی در سطح کلان کشوری فراهم می‌آورد. توسعه مهارت‌ها در جهت هموارسازی مسیر کار پایدار، در جهت توسعه پایدار، با عاملیت انسان و با محور قرار دادن کار به عنوان مهم‌ترین عامل دوام و بقای زندگی همچنین امنیت اجتماعی، اهمیت بسیاری دارد (سلیمان‌پور عمران و اختری، ۱۳۹۷). همچنین مطابق با فرامین مقام معظم رهبری در خصوص اقتصاد مقاومتی، کمک به بهبود وضعیت اشتغال جوانان و همچنین تعالی بخشی خدمت مقدس سربازی و توانمندسازی سربازان از مسائل قابل توجه و ضروری به حساب می‌آید (میرزا محمدی، فتحی و ندیرخانلو، ۱۳۹۱). بدین منظور، قرارگاه مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه ستاد کل نیروهای مسلح با هدف ایجاد جذابیت برای دوران سربازی، بالا بردن نشاط و افزایش بهره‌وری دوران سربازی به آموزش مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی متناسب با اشتغال‌زایی سربازان برای آماده‌سازی جوانان جهت ورود به بازار کار و امکان اشتغال مولد تشکیل شد و در راستای کمک به مدیریت آموزش‌های مهارتی فعالیت‌های خود را پی گرفت.

اهمیت نیروی انسانی در پیشبرد اهداف نظامی کشور هر روز بیش از پیش به‌عنوان یک عنصر کلیدی در فعالیت‌های کارآفرینی نظامی آشکار می‌شود و از آنجا که انجام خدمت سربازی بر عهده نیروی جوان ذکور کشور است، هدایت این سرمایه ملی و با ارزش با رویکردی بهینه می‌تواند در پیشبرد اهداف کارآفرینی نظامی کشور نقش بسزایی داشته باشد (بصیر یزدی و باران‌دوست، ۱۳۹۳). نظام وظیفه در کشورهای مختلف جهان، کارکردهای گوناگونی داشته و در مجموع به تحکیم پایه‌های دولت و ملت یاری می‌بخشد و تداوم آن را ممکن می‌سازد (سینایی، ۱۳۹۰). با توجه به مسئولیت‌هایی که در جمهوری اسلامی ایران به سربازان محول شده است، امروزه سربازان به تناسب نیاز و اولویت کشور در این عرصه‌ها به خدمت مشغول هستند. محورهایی چون دفاع و امنیت، پژوهش و تحقیقات، بهداشت و درمان، سازندگی، صنعت و تولید و تعلیم و تربیت از جمله این عرصه‌ها می‌باشند.

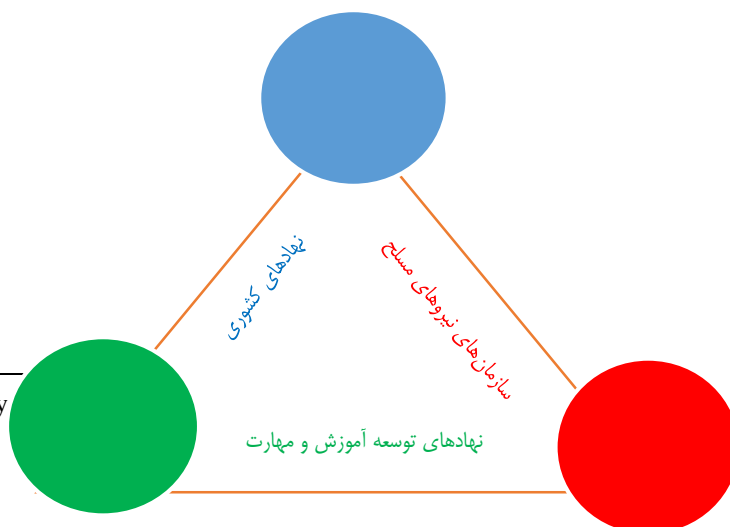
تربیت افراد موفق و توانمند نیازمند برنامه آموزشی مناسب و متناسب با نیازسنجی اقتضایی در راستای استراتژی زمان است (میرزا محمدی و دیگران، ۱۳۹۱). ساز و برگ نیروهای مسلح هر روز در حال تغییر است و به همین میزان سربازان باید از آموزش‌های نظامی و مهارت‌های مختلف و به روز بهره‌مند شوند. همچنین با توجه به این‌که سربازان در توسعه اقتدار ملی و ایجاد امنیت کشور از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار هستند باید برای ایشان مواردی بیش از آموزش نظامی برنامه‌ریزی شود (فرحی، ۱۳۹۶). آموزش نقش مهمی در تشکیل سرمایه انسانی در کشورهای مختلف جهان داشته و با هدف تربیت نیروی کار مورد نیاز بخش‌های مختلف اقتصادی و صنعتی هستند، بلکه از طریق بسترسازی خوداشتغالی به حل مشکل بیکاری نیز کمک می‌کنند (میرزایی و کرمی، ۱۳۹۷). بازار کار امروزی نیازمند افزایش مقدار آموزش و مهارت‌آموزی است و همچنین شامل مهارت‌های عمومی مانند خلاقیت، حل مسئله

و رهبری است (شوارز و کای^۹، ۲۰۰۶). در این بین توجه به ویژگی‌های نیروی انسانی توانمند (میرزا محمدی، فتحی، و ندیرخانلو، ۱۳۹۱) از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. توجه به مهارت‌آموزی و توسعه آن، به منزله راهبردی برای توسعه اقتصادی و کاهش بیکاری به‌ویژه در میان جوانان شناخته شده است (خلاق و نویدی، ۱۳۹۸).

با توجه به اهمیتی که در سطوح بالای نظام برای آموزش در نیروهای مسلح، به‌ویژه ظرفیت بالای حضور نیروهای جوان کشور در دوران مقدس سربازی قائل شده‌اند، قرارگاه مهارت‌آموزی نیروهای مسلح با توجه به تدابیر و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب و اجرایی کردن سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، یعنی ایران افق ۱۴۰۴ تشکیل شد. این قرارگاه با کمک ستاد کل نیروهای مسلح، دستگاه‌های دولتی و نهادهای انقلابی با چشم‌انداز آموزش حداقل یک مهارت تخصصی به صد در صد سربازان تا سال ۱۴۰۱، با توسعه کارگاه‌های مهارت‌آموزی خود به بیش از ۲۴۰۰ کارگاه، در سال ۱۳۹۸ موفق به مهارت‌آموزی به بالغ بر ۲۰۰ هزار سرباز در این سال شد.

هدف از ایجاد قرارگاه مهارت‌آموزی ستاد کل نیروهای مسلح، توسعه قابلیت‌های سربازان، ارتقاء نشاط سربازی، مهارت‌آموزی و آمادگی برای ورود به بازار کار، پیش‌بینی الزامات و سازوکارهای لازم برای مهارت‌آموزی سربازان، استفاده از تمام ظرفیت‌ها، امکانات و توانمندی‌های سازمان‌های نیروهای مسلح، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و معاونت‌های ستاد کل و بهره‌گیری از نیروهای وظیفه‌نخبه برای امر فوق بود. همچنین تعامل و همکاری با دستگاه‌های ذی‌ربط کشوری در زمینه مذکور و ایجاد همگرایی و مشارکت جمعی در بین نهادهای مؤثر در حوزه سربازان وظیفه از مهم‌ترین اهداف تشکیل این قرارگاه به شمار می‌آید. در همین راستا توسعه نگرش همگان به‌ویژه جوانان به ارتقاء نشاط سربازی، مهارت‌آموزی و آمادگی برای ورود به بازار و همچنین در راستای تعیین اهداف و سیاست‌های کلان و بلندمدت در موضوع توسعه قابلیت‌های سربازان و با هدف ایجاد جذابیت نسبت به سربازی در دید عموم جامعه، خانواده‌ها و فرماندهان به‌عنوان یک امر مقدس و ملی و همچنین در راستای ایجاد توازن در قوانین، جذب و به‌کارگیری سربازان متناسب با نیاز کشور، سطح تحصیلات و تخصص آن‌ها دستور کار قرارگاه مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۸ قرار گرفت. قرارگاه مهارت-آموزی به منظور تحقق این مهم با اهتمام ویژه نیروهای مسلح در حوزه مهارت‌آموزی و ایجاد اشتغال در مسیر توسعه پایدار به توسعه همکاری با دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی (سازمان فنی و حرفه‌ای، وزارت جهاد و کشاورزی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان عقیدتی و سیاسی نیروهای مسلح و سازمان هلال احمر) که ظرفیت و امکان آموزش مهارت‌های مورد نیاز جامعه را دارا هستند پرداخته و با توسعه و سازماندهی ظرفیت‌های موجود نیروهای مسلح و با ارتقای سطح کمی و کیفی این آموزش‌ها، آموزش مهارت به بیش از ۲۰۰ هزار سرباز را به‌عنوان هدف کمی خود در سال ۱۳۹۸ قرار داد.

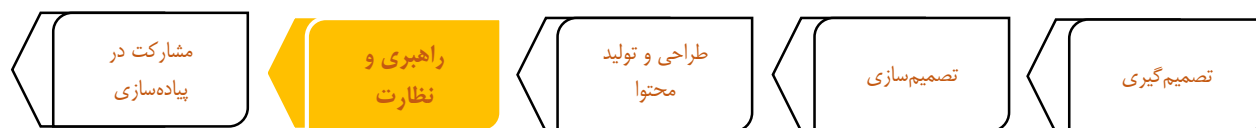
در این بخش به بیان شیوه اجراء، مدل پیاده‌سازی طرح جامع مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه پرداخته خواهد شد. درباره مهم‌ترین کنشگران این طرح می‌توان مهم‌ترین بازیگران حوزه مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه را در قالب یک کنشگری سه جانبه به صورت ذیل ترسیم نمود:

^۹ Schwarz, E., & Kay

شکل ۱ - تعامل میان نهادها و سازمان‌های نیروهای مسلح، کشوری و آموزشی

از دید ساختاری و فرآیندی می‌توان ساختار قرارگاه مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه و فرآیند طرح مهارت‌آموزی را به صورت مراحل شکل ذیل توصیف نمود:

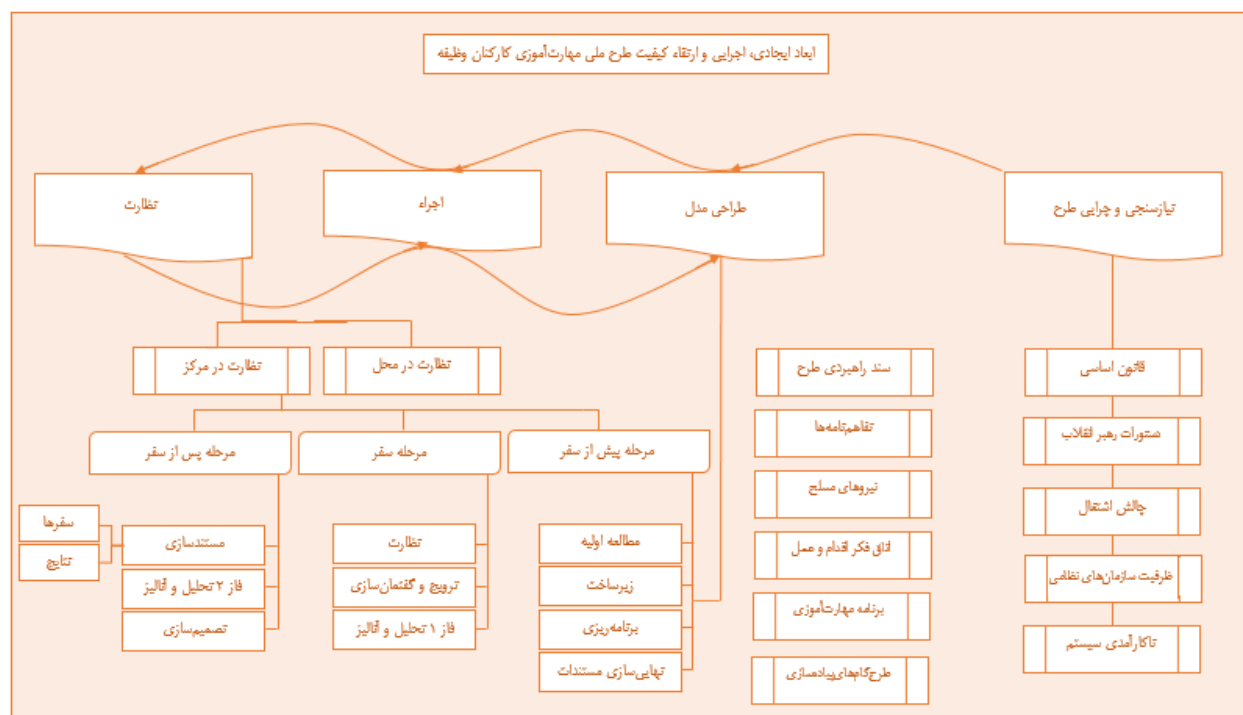

شکل ۲- ارکان سازمانی قرارگاه

مدل ایجاد، اجرایی و ارتقاء کیفیت طرح ملی مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه که در طی حدود چهار سال به بلوغ و تکامل رسیده است متشکل از اجزایی چهارگانه است. ضرورت و چرایی، طراحی مدل، اجراء و نظارت چهار بخش اصلی این فرآیند را تشکیل می‌دهند. موضوعات مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، دستورات و محورهای نظری رهبر انقلاب اسلامی، چالش بنیادین کنونی جامعه، تحت عنوان معضل بیکاری و ناکارآمدی سازوکارها و ساختار فعلی در برطرف کردن این چالش و تجربه و ظرفیت خوب سازمان‌های نیروهای مسلح در کمک به افزایش نرخ اشتغال کشور، اهم محورهایی هستند که ضرورت و چرایی طرح جامع مهارت‌آموزی را تبیین می‌کنند. سند راهبردی طرح، سازوکار عقد و اجرایی‌سازی تفاهم‌نامه‌ها با سازمان‌ها و نهادهای مرتبط کشوری، تشکیل اتاق فکر اقدام و عمل، تدوین برنامه مهارت‌آموزی، به‌کارگیری ظرفیت سازمان‌ها نیروهای مسلح و طراحی گام‌های دوازده‌گانه مهارت‌آموزی نیز اجزای اصلی پیاده‌سازی و طراحی فرآیند طرح جامع مهارت‌آموزی به شمار می‌روند. در بخش نظارت هم دو نوع نظارت در جریان طرح تحقق می‌یابد. اول نظارت در محل و دوم نظارت در مرکز برنامه‌ریزی است. یکی از موضوعات مهمی که قرارگاه در سالیان گذشته در دستور کار خود قرار داده و اهتمام ویژه‌ای به آن داشته است موضوع نظارت در محل در قالب سفرهای استانی برنامه‌ریزی و اجرا شده است که نتایج مختصر آن در ادامه ذکر خواهد شد. فعالیت‌های مربوط به این بُعد از پایش، در سه مقطع زمانی پیش از سفر، حین سفر و پس از سفر قابل تفکیک است. در مقطع پیش از خدمت اقداماتی چون مطالعه اولیه، توسعه زیرساخت، برنامه‌ریزی و نهایی‌سازی مستندات به انجام می‌رسد. در حین سفر هم نظارت، ترویج و گفت‌وگو سازی و فاز اول تحلیل انجام می‌گردد. اقدامات پس از سفر نیز شامل از مستندسازی در دو بُعد نتایج و رویدادهای سفر، فاز دوم تحلیل و تصمیم‌سازی خواهد بود.

در بخش برنامه‌ریزی پیش از سفر در مرحله اول چک‌لیست و مستندات مورد نیاز تیم‌ها تهیه شد و هماهنگی‌های لازم با دستگاه‌های اجرایی طرف تفاهم‌نامه در استان‌ها صورت پذیرفت. مستندات مورد نیاز پیش از سفر به سازمان‌های نیروهای مسلح ارسال شد و گزارش‌های از پیش دریافت شده تحلیل و نتایج و جمع‌بندی جهت انعکاس به مبادی ذی‌ربط ارسال شد. در جریان سفرها از پادگان‌های عملیاتی و آموزشی نیروهای مسلح مستقر در استان‌ها بازدید به عمل آمد و وضعیت رصد اشتغال از سازمانها، دستگاهها و استانداری‌ها بررسی شد. موضوع بعدی که در جریان این سفرها مورد مطالعه قرار گرفت، موضوع پیگیری وضعیت آموزش در محیط واقعی کار در پادگان‌ها و وضعیت به‌کارگیری مؤثر سربازان بود. در پایان سفرها و پس از بازگشت به مبداء، خلاصه گزارش سفر، چک

لیست سفر، صورتجلسات و مستندات سمعی و بصری و گزارش تحلیلی، آماری و تشریحی به همراه توصیف مشکلات و کاستی‌ها و پیشنهادات ناظر بر بهبود تهیه و برای بهره‌برداری به سیاستگذاران و بازیگران کلیدی طرح ارسال شد.

نتیجه‌گیری و بحث

خلاصه نتایج اجرای طرح مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح بر اساس ظرفیت‌ها و منابع و امکانات هر استان و عملکرد یگان‌ها به تفکیک استان‌ها و سازمان‌های همکار در جدول‌های ۱ تا ۶ گزارش شده است.

پژوهشکده
مطالعات فناوری

دومین همایش مهارت آموزی کارکنان وظیفه نین وهای مسلح (سرباز ماهر - کارآمدی - اشتغال موثر)

دفترگاه مرکزی مهارت آموزی

جدول ۱ عملکرد سازمانها در ارتش جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۸

ارتش جمهوری اسلامی														سازمان ن.م		
نسبت موفقیت	مجموع عملکرد سال	مجموع برنامه سال	هلال احمر		عقیدتی		ورزش		ICT		جهاد		فنی و حرفه‌ای		سازمان	استان
			عملکرد تا پایان سال	برنامه سال	عملکرد تا پایان سال	برنامه سال	عملکرد تا پایان سال	برنامه سال	عملکرد تا پایان سال	برنامه سال	عملکرد تا پایان سال	برنامه سال	عملکرد تا پایان سال	برنامه سال		
77.5%	5649	7290	۱۹۴۶	1170	-	-	1303	1428	0	1088	1775	1088	625	2516	آذربایجان شرقی	
73.1%	1711	2340	750	0	-	-	311	546	0	416	408	416	242	962	آذربایجان غربی	
34.8%	648	1860	40	40	20	-	253		40	560	120	560	175	700	اردبیل	
101.5%	6466	6372	1062	1062	750	-	564	1239	39	944	3532	944	519	2183	اصفهان	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	البرز	
109.1%	671	615	255	255	-	-	100	84	64	64	114	64	138	148	ایلام	
35.9%	1210	3375	0	135	-	-	104	756	0	576	850	576	256	1332	بوشهر	
120.0%	27326	22770	19335	0	-	-	3154	5313	51	4048	3010	4048	1776	9361	تهران	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چهارمحال و بختیاری	
128.8%	3744	2906	۱۷۲۵	476	-	-	450	567	0	432	1336	432	233	999	خراسان جنوبی	
118.0%	3930	3330	869	0	-	-	627	777	0	592	2140	592	294	1369	خراسان رضوی	
114.0%	1026	900	306	0	-	-	249	210	0	160	455	160	16	370	خراسان شمالی	
39.3%	3568	9090	0	0	-	-	940	2121	0	1616	1446	1616	1182	3737	خوزستان	
136.8%	821	600	60	60	-	-	373	126	38	96	154	96	196	222	زنجان	
36.7%	1453	3960	۳۴۰	0	-	-	450	924	0	704	291	704	372	1628	سمنان	
97.4%	6390	6560	۱۶۰۰	0	-	-	2192	1523	61	1168	2247	1168	290	2701	سیستان و بلوچستان	
72.4%	3842	5310	۲۶۲۳	0	-	-	420	1239	0	944	585	944	214	2183	فارس	
107.0%	578	540	۰	0	-	-	137	126	0	96	151	96	290	222	فزوین	
7.1%	255	3600	۸۰	0	-	-	50	840	0	640	46	640	79	1480	قم	
66.4%	1004	1513	۲۵۳	253	150	-	182	294	0	224	335	224	84	518	کردستان	
78.2%	3486	4459	۵۱۰	409	-	-	457	945	50	720	1573	720	896	1665	کرمان	
73.5%	1661	2260	۲۹۰	290	-	-	265	483	0	368	1066	368	40	751	کرمانشاه	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	کهگیلویه و بویراحمد	
48.6%	2185	4500	۰	0	-	-	100	1050	81	800	1520	800	484	1850	گلستان	
66.5%	1241	1867	247	247	-	-	227	378	0	288	172	288	595	666	گیلان	
42.6%	1149	2700	0	0	-	-	425	630	42	480	607	480	75	1110	لرستان	
183.8%	1968	1071	171	171	-	-	20	210	0	160	1707	160	70	370	مازندران	

85.0%	306	360	0	0	-	-	100	84	0	64	113	64	93	148	مرکزی
128.1%	4091	3194	224	224	-	-	1594	693	0	528	1747	528	526	1221	هرمزگان
108.7%	3451	3176	35	35	-	-	400	966	0	736	2006	736	1010	703	همدان
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	یزد
84.3%	89830	106518	32721	4827	920	0	15447	23552	466	18512	29506	18512	10770	41115	جمع

بر اساس نتایج جدول ۱ مشاهده می شود بالاترین سهمیه به استان تهران (۲۲۷۷۰ نفر) اختصاص یافته است که در این یگان ۲۷۳۲۶ سرباز موفق به دریافت مهارت آموزی شده که این تعداد ۱/۲۰ برابر برنامه اعلام شده در ارتش جمهوری اسلامی استان تهران محقق شده است که بیشترین سهم را در این یگان سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی (۱۹۳۳۵ مهارت آموز) برعهده داشته است. پایین ترین سهمیه اختصاص یافته مربوط به استان مرکزی (۳۶۰ نفر) بوده که ۸۵ درصد این برنامه در ارتش جمهوری اسلامی استان مرکزی محقق شده و در مجموع ۳۰۶ سرباز موفق به گذراندن دوره های مهارت آموزی در این استان شده اند که بیشترین سهم را در این یگان وزارت جهاد کشاورزی (۱۱۳ مهارت آموز) برعهده داشته است. شایان ذکر است که ارتش جمهوری اسلامی در استان های البرز، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویر احمد و استان یزد رده و نیرو ندارد.

مطابق نتایج جدول ۱ بالاترین نسبت عملکرد موفق برنامه مربوط به استان مازندران (۱۸۴ درصد و ۱۹۶۸ سرباز مهارت دیده) و پایین ترین نسبت عملکرد موفق برنامه مربوط به استان قم (۷ درصد و ۲۵۵ سرباز مهارت دیده) است. این یافته ها نشان می دهند که فارغ از چهار استان بدون رده و نیرو، در ارتش ۱۰ استان (۳۷ درصد) بالاتر سهمیه اعلام شده خود در سال ۱۳۹۸ مهارت آموزی داشته اند، ۱۰ استان دیگر (۳۷ درصد) بین ۵۰ تا ۱۰۰ درصد برنامه اعلام شده را محقق ساخته و در ۷ استان (۲۶ درصد) کمتر از ۵۰ درصد سهمیه ابلاغی موفقیت داشته اند.

در مجموع در سال ۱۳۹۸ سهمیه مهارت آموزی اختصاص یافته به ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۰۶۵۱۸ نفر بوده است که ۸۹۸۳۰ سرباز در استان های مختلف موفق به گذراندن دوره های مهارت آموزی در دوران سربازی خود در ارتش شده و ارتش ۸۴/۳ درصد از برنامه اختصاصی خود را با موفقیت به سرانجام رسانده است.

نتایج برنامه مهارت آموزی در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و عملکرد سازمان های همکار به تفکیک استان ها در سال ۱۳۹۸ در جدول ۲ منعکس شده است.

جدول ۲. عملکرد سازمان ها در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در سال ۱۳۹۸

سپاه پاسداران														سازمان ن.م	
نسبت موفقیت	مجموع عملکرد سال	مجموع برنامه سال	هلال احمر		عقیدتی		ورزش		ICT		جهاد		فنی و حرفه ای		استان
			عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	
			236.6%	3371	1425	0	0	0	0	1676	241	0	195	1080	
114.2%	3682	3225	1956	1456	0	0	138	282	24	236	717	236	847	1015	آذربایجان غربی
176.8%	748	423	0	0	0	0	235	49	0	48	312	48	201	278	اردبیل
78.5%	1531	1951	0	0	0	0	200	345	0	274	850	274	481	1058	اصفهان

190.1%	920	484	0	0	0	0	174	62	182	57	388	57	176	308	البرز
201.8%	668	331	0	0	0	0	50	34	40	36	318	36	430	225	ایلام
111.1%	1606	1445	175	175	0	0	490	219	50	175	148	183	609	693	بوشهر
63.9%	4280	6695	0	0	0	0	0	1138	169	952	282	925	1010	3680	تهران
295.2%	983	333	0	0	358	0	211	35	18	36	3101	36	180	226	چهارمحال و بختیاری
168.6%	602	357	0	0	0	0	50	39	6	40	216	40	382	238	خراسان جنوبی
51.7%	930	1800	0	0	0	0	77	306	0	249	164	249	417	996	خراسان رضوی
174.5%	1225	702	542	318	0	0	339	45	61	43	436	43	83	253	خراسان شمالی
80.8%	2080	2573	0	0	0	0	224	462	156	365	200	370	522	1376	خوزستان
122.4%	372	304	0	0	0	0	115	30	11	32	1178	32	214	210	زنجان
105.6%	493	467	0	0	0	0	76	62	0	57	32	57	228	291	سمنان
64.4%	865	1344	0	0	0	0	77	216	0	180	189	181	432	767	سیستان و بلوچستان
94.9%	2421	2551	0	0	0	0	200	458	0	361	356	365	1367	1367	فارس
102.4%	1788	1746	1429	1429	0	0	50	32	38	34	854	34	220	217	قزوین
98.1%	561	572	38	38	0	0	110	73	0	65	51	65	284	331	قم
79.8%	855	1071	0	0	0	0	150	149	15	160	129	132	331	630	کردستان
108.5%	1451	1337	15	15	0	0	118	222	18	180	359	180	284	740	کرمان
146.0%	5151	3528	3220	2110	0	0	265	239	0	194	1016	194	830	791	کرمانشاه
268.8%	1035	385	0	0	0	0	444	37	40	38	836	38	309	272	کهگیلویه و بویراحمد
136.3%	724	531	0	0	0	0	0	72	42	65	242	65	200	329	گلستان
121.3%	1112	917	0	0	0	0	484	141	0	120	482	121	420	535	گیلان
156.5%	892	570	0	0	0	0	132	80	42	71	208	71	111	348	لرستان
178.9%	1487	831	0	0	0	0	422	125	40	105	607	105	524	496	مازندران
217.8%	1115	512	0	0	0	0	360	68	54	62	501	62	593	320	مرکزی
50.9%	1505	2956	0	0	0	0	72	558	0	430	108	454	1191	1514	هرمزگان
289.7%	1428	493	0	0	0	0	50	65	0	59	242	59	442	310	همدان
97.5%	2604	2672	1990	1990	0	0	209	116	36	81	936	93	169	392	یزد
108.9%	48485	44531	9365	7531	358	0	7198	6000	1042	5000	16420	5000	14102	21000	جمع

بر اساس نتایج جدول ۲ مشاهده می‌شود شده در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بالاترین سهمیه به استان تهران (۶۶۹۵ نفر) اختصاص یافته است که از این سهمیه اعلام شده ۴۲۸۰ سرباز موفق به دریافت مهارت‌آموزی شده و ۶۴ درصد از برنامه اعلام شده در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان تهران محقق شده است که بیشترین سهم را در این یگان، وزارت جهاد کشاورزی (۳۱۰۱ مهارت آموز) برعهده داشته است. پایین‌ترین سهمیه اختصاص یافته مربوط به استان زنجان (۳۰۴ نفر) بوده، موفقیت عملکرد نسبت به سهمیه تعیین شده در این استان ۱۲۲ درصد بوده و در مجموع ۳۷۲ سرباز موفق به گذراندن دوره‌های مهارت‌آموزی در این استان شده‌اند که بیشترین سهم را در این یگان سازمان فنی و حرفه‌ای (۲۱۴ مهارت آموز) برعهده داشته است.

مطابق نتایج جدول ۲ بالاترین نسبت عملکرد موفق برنامه مربوط به چهارمحال و بختیاری (۲۹۵ درصد و ۹۸۳ سرباز مهارت دیده) و پایین‌ترین نسبت عملکرد موفق برنامه مربوط به استان هرمزگان (۵۱ درصد و ۱۵۰۵ سرباز مهارت دیده) را به خود اختصاص داده‌اند. این یافته‌ها نشان می‌دهند که در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۶ استان (۱۹ درصد) بیش از دو برابر سهمیه اعلام شده خود

در سال ۱۳۹۸ مهارت‌آموزی داشته‌اند، ۱۵ استان دیگر (۴۹ درصد) بین ۱۰۰ درصد تا دو برابر برنامه اعلام شده را محقق ساخته و در ۱۰ استان (۳۲ درصد) بین ۵۰ تا ۱۰۰ درصد سهمیه ابلاغی موفقیت داشته‌اند. در مجموع در سال ۱۳۹۸ سهمیه مهارت‌آموزی اختصاص یافته به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۴۴۵۳۱ نفر بوده است که ۴۸۴۸۵ سرباز در استان‌های مختلف موفق به گذراندن دوره‌های مهارت‌آموزی در دوران سربازی خود در سپاه شده و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۱/۰۹ برابر سهمیه اختصاصی خود را با موفقیت به سرانجام رسانده است. نتایج برنامه مهارت‌آموزی در نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و عملکرد سازمان‌های همکار به تفکیک استان‌ها در سال ۱۳۹۸ در جدول ۳ گزارش شده است:

جدول ۳. عملکرد سازمان‌ها در نیروی انتظامی در سال ۱۳۹۸

نیروی انتظامی														سازمان ن.م	
نسبت موفقیت	مجموع عملکرد سال	مجموع برنامه سال	هلال احمر		عقیدتی		ورزش		ICT		جهاد		فنی و حرفه‌ای		استان
			عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	
116.9%	4311	3689	2241	2241	82	121	738	481	15	182	980	182	197	482	آذربایجان شرقی
115.5%	2979	2579	759	759	139	172	570	484	0	257	931	257	345	650	آذربایجان غربی
161.8%	8038	4967	3945	3945	805	65	1549	503	40	97	1410	97	269	260	اردبیل
61.6%	1624	2635	430	430	5	229	513	418	50	344	542	344	100	870	اصفهان
80.7%	4690	5809	4056	4056	0	175	48	230	22	344	318	344	136	660	البرز
69.0%	510	739	24	24	15	54	195	283	13	81	40	81	210	216	ایلام
456.1%	3416	749	0	0	0	54	976	317	79	81	1128	81	1214	216	بوشهر
29.9%	1259	4215	0	0	0	432	0	855	72	648	437	648	722	1632	تهران
185.4%	1181	637	107	107	0	54	789	98	60	81	200	81	24	216	چهارمحال و بختیاری
176.9%	6156	3480	2522	2522	0	54	200	526	0	81	2771	81	584	216	خراسان جنوبی
91.3%	1761	1929	390	4	0	162	623	667	0	243	436	243	310	610	خراسان رضوی
34.6%	221	639	0	0	0	54	32	207	25	81	97	81	77	216	خراسان شمالی
104.3%	2920	2799	553	553	165	216	190	562	15	324	1548	324	404	820	خوزستان
87.5%	455	520	0	0	0	54	100	88	0	81	115	81	184	216	زنجان
127.4%	669	525	0	0	122	54	96	93	40	81	130	81	216	216	سمنان
89.8%	4765	5304	2848	2848	89	216	249	772	50	324	739	324	840	820	سیستان و بلوچستان
131.5%	3878	2950	1464	786	366	227	250	393	22	340	958	340	806	864	فارس
162.5%	1271	782	250	250	311	54	100	100	13	81	261	81	226	216	قزوین
177.9%	943	530	0	0	386	54	100	98	132	81	127	81	198	216	قم
79.6%	1000	1256	15	15	0	108	250	387	15	162	597	162	123	422	کردستان
91.6%	2607	2847	1154	1154	0	175	738	332	0	263	428	263	287	660	کرمان
269.0%	5149	1914	3561	450	298	108	462	600	40	162	587	162	201	432	کرمانشاه
227.6%	1211	532	0	0	9	54	473	100	50	81	571	81	108	216	کهگیلویه و بویراحمد

79.6%	946	1188	0	0	0	108	200	324	22	162	235	162	489	432	گلستان
85.7%	1540	1797	43	43	0	162	450	496	13	243	657	243	377	610	گیلان
101.4%	1363	1344	335	335	0	108	481	145	79	162	448	162	20	432	لرستان
84.1%	2402	2857	1024	1024	0	173	292	488	72	259	643	259	371	654	مازندران
109.2%	2087	1911	1224	1224	50	67	257	152	60	101	269	101	227	266	مرکزی
75.6%	2555	3381	2147	2147	0	108	109	370	0	162	216	162	83	432	هرمزگان
152.1%	855	562	0	0	0	54	100	130	0	81	437	81	318	216	همدان
70.7%	377	533	0	0	50	54	110	101	25	81	173	81	19	216	یزد
111.5%	73139	65599	29092	24917	2892	3780	11240	10800	1801	5751	18429	5751	9685	14600	جمع

بر اساس نتایج جدول ۳ مشاهده می‌شود در نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران بالاترین سهمیه به استان البرز (۵۸۰۹ نفر) اختصاص یافته است که از این سهمیه اعلام شده ۴۶۹۰ سرباز موفق به دریافت مهارت‌آموزی شده و ۸۱ درصد از برنامه اعلام شده در نیروی انتظامی استان البرز محقق شده است که بیشترین سهم را در این یگان، سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی (۴۰۵۶ مهارت آموز) برعهده داشته است. پایین‌ترین سهمیه اختصاص یافته مربوط به استان زنجان (۵۲۰ نفر) بوده، موفقیت عملکرد نسبت به سهمیه تعیین شده در این استان ۸۸ درصد بوده و در مجموع ۴۵۵ سرباز موفق به گذراندن دوره‌های مهارت‌آموزی در این استان شده‌اند که بیشترین سهم را در نیروی انتظامی استان زنجان، سازمان فنی و حرفه‌ای (۱۸۴ مهارت آموز) برعهده داشته است. مطابق نتایج جدول ۳-۳ بالاترین نسبت عملکرد موفق برنامه را استان بوشهر (۴۵۶ درصد و ۳۴۱۶ سرباز مهارت دیده) و پایین‌ترین نسبت عملکرد موفق برنامه را استان تهران (۳۰ درصد و ۱۲۵۹ سرباز مهارت دیده) به خود اختصاص داده‌اند. این یافته‌ها نشان می‌دهند که، در نیروی انتظامی نیز ۳ استان (۱۰ درصد) بیش از دو برابر سهمیه اعلام شده خود در سال ۱۳۹۸ مهارت‌آموزی داشته‌اند، ۱۳ استان دیگر (۴۲ درصد) بین ۱۰۰ درصد تا دو برابر برنامه اعلام شده را محقق ساخته و در ۱۵ استان (۴۸ درصد) بین ۳۰ تا ۱۰۰ درصد سهمیه ابلاغی موفقیت داشته‌اند.

در مجموع در سال ۱۳۹۸ سهمیه مهارت‌آموزی اختصاص یافته به نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران ۶۵۵۹۹ نفر بوده است که ۷۳۱۳۹ سرباز در استان‌های مختلف موفق به گذراندن دوره‌های مهارت‌آموزی در دوران سربازی خود در نیروی انتظامی شده و این یگان ۱/۱۲ برابر سهمیه اختصاصی خود در سال ۱۳۹۸ مهارت‌آموزی ویژه سربازان داشته است. نتایج برنامه مهارت‌آموزی در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و عملکرد سازمان‌های همکار به تفکیک استان‌ها در سال ۱۳۹۸ در جدول ۴ گزارش شده است.

جدول ۴ عملکرد سازمان‌ها در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در سال ۱۳۹۸

وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح														سازمان ن.م	
نسبت موفقیت	مجموع عملکرد سال	مجموع برنامه سال	هلال احمر		عقیدتی		ورزش		ICT		جهاد		فنی و حرفه‌ای		استان
			عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	
			106.3%	847	797	97	97	218	218	218	150	97	100	207	
0.0%	0	1700	218	218	0	0	0	250	0	400	0	250	0	800	تهران
30.0%	27	90	0	0	0	0	0	20	0	10	0	20	27	40	خراسان رضوی

95.0%	209	220	0	0	0	0	0	50	15	20	50	50	144	100	فارس
108.0%	3804	3523	2623	2623	0	0	0	250	0	50	50	100	1131	500	قزوین
132.9%	93	70	218	218	0	0	0	15	0	10	45	15	48	30	هرمزگان
0.0%	0	70	0	0	0	0	0	15	0	10	0	15	0	30	یزد
77.0%	4980	6470	2720	2720	0	0	218	750	112	600	352	600	1578	1800	جمع

نتایج جدول ۴ در استان‌هایی که وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح رده سازمانی دارند نشان می‌دهد بالاترین سهمیه در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مربوط به استان قزوین (۳۵۲۳ نفر) بوده که در این یگان در استان قزوین ۳۸۰۴ سرباز موفق به دریافت مهارت‌آموزی شده‌اند این تعداد ۱/۰۸ برابر سهمیه اعلام شده در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح استان قزوین بوده است که بیشترین سهم را در این یگان، سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی (۲۶۲۳ مهارت آموز) برعهده داشته است. پایین‌ترین سهمیه اختصاص یافته مربوط به استان‌های هرمزگان و یزد (۷۰ نفر) بوده است. استان یزد در این یگان فاقد عملکرد بوده و استان هرمزگان ۱/۳۳ برابر سهمیه اعلام شده عملکرد داشته و ۹۳ سرباز در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح استان هرمزگان، موفق به گذراندن دوره مهارت‌آموزی شده‌اند که دو سازمان فنی حرفه‌ای و وزارت جهاد و کشاورزی این آموزش‌ها را بر عهده داشته‌اند.

در مجموع در سال ۱۳۹۸ سهمیه مهارت‌آموزی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۶۴۷۰ نفر بوده است که ۴۹۸۰ سرباز در استان‌های مختلف موفق به گذراندن دوره‌های مهارت‌آموزی در دوران سربازی خود در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح شده‌اند که بر این اساس وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۷۷ درصد از سهمیه اختصاصی خود را در مهارت‌آموزی سربازان با موفقیت به سرانجام رسانده است.

در ستاد کل نیروهای مسلح نیز در استان تهران سهمیه ۸۰۰ نفری برای سازمان فنی و حرفه‌ای در نظر گرفته شده بود که با مهارت‌آموزی ۳۶۶ سرباز توسط این سازمان ۴۶ درصد از این برنامه محقق شده است. لازم به ذکر است در ستاد کل نیز ۲۰۰ سرباز ماهر در طرح تاپ سرباز ماهر و ۲۵۰ سرباز ماهر دانشگاهی وجود داشته‌اند که به آمار کلی استان تهران اضافه شده در مجموع ۳۳۶۸۱ سرباز مهارت آموخته وجود داشته است. مجموع سازمان‌ها و میزان موفقیت آن‌ها نسبت به سهمیه اختصاصی در جدول ۵ گزارش شده است.

جدول ۵ عملکرد سازمان‌ها در یگان‌ها به تفکیک استان‌ها در سال ۱۳۹۸

مجموع عملکرد سال ۱۳۹۸														استان	
نسبت موفقیت	مجموع عملکرد سال	مجموع برنامه سال	هلال احمر		عقیدتی		ورزش		ICT		جهاد		فنی و حرفه‌ای		
			عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال	برنامه سال	عملکرد تا آخر سال		برنامه سال
107.5%	13331	12404	4187	3411	82	121	3717	2150	73	1465	3835	1465	1437	3792	آذربایجان شرقی
102.8%	8372	8144	3465	2215	139	172	1019	1312	259	909	2056	909	1434	2627	آذربایجان غربی
130.1%	9434	7250	3985	3985	825	65	2037	552	100	705	1842	705	645	1238	اردبیل
89.1%	10468	11755	1589	1589	755	229	1495	2152	170	1662	5131	1712	1328	4411	اصفهان

88.9%	5593	6293	4056	4056	0	175	205	292	314	401	706	401	312	968	البرز
111.3%	1875	1685	279	279	15	54	371	401	130	181	302	181	778	589	ایلام
111.9%	6232	5569	175	310	0	54	1570	1292	148	832	2260	840	2079	2241	بوشهر
92.3%	33400	36180	19335	0	0	432	3323	7556	320	6048	6548	5871	3874	16273	تهران
223.1%	2164	970	107	107	358	54	1000	133	79	117	416	117	204	442	چهارمحال و بختیاری
156.0%	10517	6743	4247	2998	0	54	715	1132	85	553	4271	553	1199	1453	خراسان جنوبی
93.0%	6648	7149	1259	4	0	162	1327	1770	2	1094	3012	1104	1048	3015	خراسان رضوی
110.3%	2472	2241	848	318	0	54	620	462	76	284	752	284	176	839	خراسان شمالی
59.2%	8568	14462	553	553	165	216	1354	3145	216	2305	4172	2310	2108	5933	خوزستان
115.7%	1648	1424	60	60	0	54	588	244	105	209	301	209	594	648	زنجان
54.1%	2677	4952	340	0	122	54	684	1079	105	842	610	842	816	2135	سمنان
91.5%	12084	13208	448	2848	89	216	2582	2511	61	1672	3342	1673	1562	4288	سیستان و بلوچستان
93.8%	10350	11031	4087	786	366	227	870	2140	49	1665	2447	1699	2531	4514	فارس
112.9%	7441	6591	4302	4302	311	54	287	508	161	261	513	311	1867	1155	قزوین
37.4%	1759	4702	118	38	386	54	260	1011	132	786	302	786	561	2027	قم
74.5%	2859	3840	268	268	150	108	582	830	30	546	1291	518	538	1570	کردستان
88.0%	7602	8643	1679	1578	0	175	1371	1499	68	1163	3017	1163	1467	3065	کرمان
155.9%	12004	7702	7071	2850	298	108	1035	1322	40	724	2489	724	1071	1974	کرمانشاه
249.3%	2286	917	0	0	9	54	947	137	90	119	813	119	417	488	کهگیلویه و بویراحمد
63.6%	3957	6219	0	0	0	108	402	1446	145	1027	2237	1027	1173	2611	گلستان
85.0%	3893	4581	290	290	0	162	1161	1015	13	651	1037	652	1392	1811	گیلان
73.8%	3404	4614	335	335	0	108	1038	855	163	713	1662	713	206	1890	لرستان
123.1%	5857	4759	1195	1195	0	173	734	823	112	524	2851	524	965	1520	مازندران
126.1%	3508	2783	1224	1224	50	67	717	304	114	227	490	227	913	734	مرکزی
85.9%	8244	9601	2371	2371	0	108	1775	1636	0	1130	2250	1159	1848	3197	هرمزگان
135.5%	5734	4231	35	35	0	54	550	1161	0	876	3379	876	1770	1229	همدان
94.5%	3045	3221	1990	1990	50	54	383	232	61	172	373	189	188	638	یزد
97.1%	217426	223918	73898	39995	4170	3780	34729	41102	3421	29863	64707	29863	36501	79315	جمع

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۸ سهمیه مهارت‌آموزی اختصاص یافته به یگان‌ها و سازمان‌های فعال در موضوع مهارت - آموزی ۲۲۳۹۱۸ نفر بوده است که در مجموع ۲۱۷۴۲۶ سرباز در استان‌های مختلف موفق به گذراندن دوره‌های مهارت‌آموزی در دوران سربازی خود شده‌اند. این نتایج بیانگر تحقق ۹۷ درصدی برنامه مهارت‌آموزی در سال ۱۳۹۸ است.

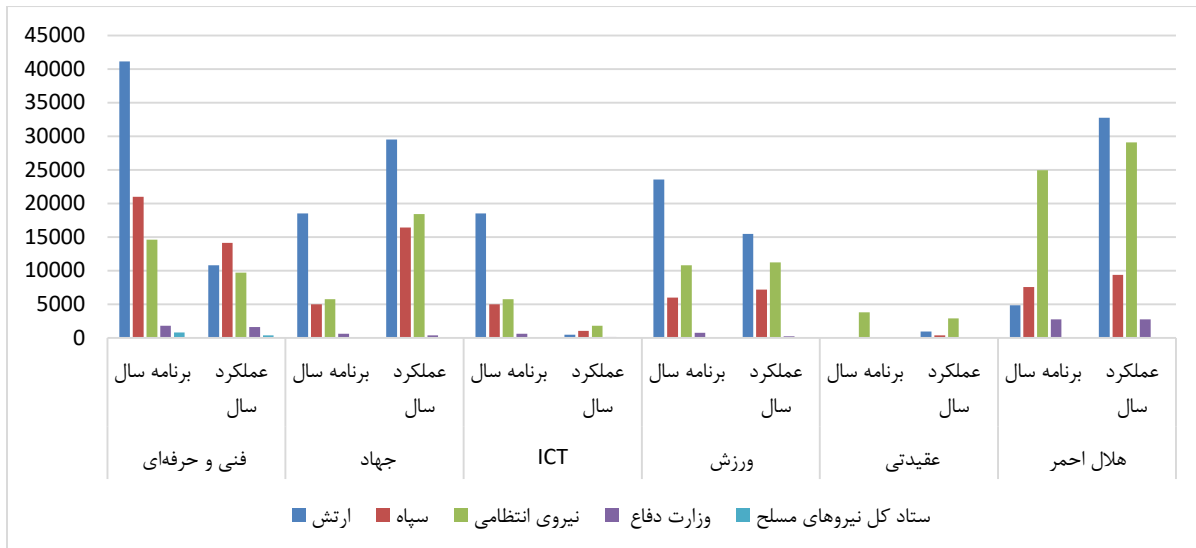
بر اساس نتایج گزارش شده در جدول ۵ در مجموع عملکرد یگان‌ها و سازمان‌های فعال در امر مهارت‌آموزی بالاترین سهمیه به استان تهران (۳۶۱۸۰ نفر) اختصاص یافته است که از این سهمیه اعلام شده ۳۳۴۰۰ سرباز موفق به دریافت مهارت‌آموزی شده‌اند که نشان‌دهنده تحقق ۹۲ درصدی برنامه مهارت‌آموزی به سربازها است. بیشترین سهم آموزش را در استان تهران، سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی (مهارت آموز) برعهده داشته است. افزون بر آن پایین‌ترین سهمیه اختصاص یافته مربوط به استان کهگیلویه و بویراحمد (۹۱۷ نفر) بوده است که در مجموع یگان‌ها و سازمان‌های این استان ۲۲۸۶ سرباز در برنامه مهارت‌آموزی شرکت کرده‌اند.

این تعداد سرباز ۲/۵ برابر سهمیه اختصاص یافته به این استان بوده است و وزارت ورزش و جوانان (۹۵۷ مهارت آموز) بیشترین سهم را در مهارت آموزی به سربازان این استان داشته است. افزون بر آن نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد در مجموع عملکرد یگان‌ها و سازمان‌های فعال در امر مهارت آموزی بالاترین نسبت عملکرد موفق برنامه مربوط به استان کهگیلویه و بویراحمد (۲۴۹ درصد و ۲۲۸۶ سرباز مهارت دیده) و پایین‌ترین نسبت عملکرد موفق برنامه مربوط به استان قم (۳۷ درصد و ۱۷۵۹ سرباز مهارت دیده) را به خود اختصاص داده‌اند. این یافته‌ها نشان می‌دهند که در مجموع عملکرد یگان‌ها و سازمان‌های فعال در امر مهارت آموزی ۲ استان (۷ درصد) بیش از دو برابر سهمیه اعلام شده خود در سال ۱۳۹۸ مهارت آموزی داشته‌اند، ۱۳ استان دیگر (۴۲ درصد) بین ۱۰۰ درصد تا دو برابر برنامه و سهمیه اعلام شده مهارت آموزی به سربازان را داشته‌اند و در ۱۶ استان (۵۱ درصد) بین ۳۷ تا ۱۰۰ درصد سهمیه ابلاغی موفقیت داشته‌اند. نتایج برنامه مهارت آموزی سال ۱۳۹۸ به تفکیک یگان‌ها و سازمان‌ها در جدول ۶ گزارش شده است.

جدول ۶ خلاصه عملکرد مهارت آموزی در سال ۱۳۹۸ به تفکیک یگان‌ها و سازمان‌ها

مجموع عملکرد سال ۱۳۹۸																		سازمان ن.م			
نسبت موفقیت	مجموع عملکرد سال	مجموع برنامه سال	هلال احمر		عقیدتی		ورزش		ICT		جهاد		فنی و حرفه‌ای		سازمان		استان				
			نسبت موفقیت	عملکرد سال	نسبت موفقیت	عملکرد سال	نسبت موفقیت	عملکرد سال	نسبت موفقیت	عملکرد سال	نسبت موفقیت	عملکرد سال	نسبت موفقیت	عملکرد سال	نسبت موفقیت	عملکرد سال					
84.3%	89830	106518	677.9%	32721	4827	0.0%	920	0	65.6%	15447	23552	2.5%	466	18512	159.4%	29506	18512	26.2%	10770	41115	ارتش
108.8%	48442	44531	124.4%	9365	7531	0.0%	358	0	119.3%	7155	6000	20.8%	1042	5000	328.4%	16420	5000	67.2%	14102	21000	سپاه پاسداران
111.5%	73139	65599	116.8%	29092	24917	76.5%	2892	3780	104.1%	11240	10800	31.3%	1801	5751	320.4%	18429	5751	66.3%	9685	14600	نیروی انتظامی
77.0%	4980	6470	100.0%	2720	2720	0.0%	0	0	29.1%	218	750	18.7%	112	600	58.7%	352	600	87.7%	1578	1800	وزارت دفاع
45.8%	366	800	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	0.0%	0	0	45.8%	366	800	ستاد کل نیروهای مسلح
97.1%	217426	223918	184.8%	73898	39995	110.3%	4170	3780	84.5%	34729	41102	11.5%	3421	29863	216.7%	64707	29863	46.0%	36501	79315	جمع

خلاصه عملکرد مهارت آموزی سال ۱۳۹۸ در جدول ۶ نشان می‌دهد وزارت جهاد و کشاورزی بالاترین عملکرد موفق نسبت به برنامه (۲/۱۷ برابر سهمیه) و در بخش ICT (تحقق ۱۱ درصد از برنامه) پایین‌ترین عملکرد را داشته‌اند. در یگان‌ها نیز نیروی انتظامی (۱/۱۱ برابر سهمیه) بیشترین و ستاد کل نیروهای مسلح (تحقق ۴۶ درصد از برنامه) پایین‌ترین نسبت عملکرد موفق را داشتند. نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد بالاترین سطح تعامل بین ارتش و سازمان هلال احمر صورت گرفته و حدود ۷ برابر سهمیه اختصاص یافته عملکرد داشته و به ۲۲۷۲۱ سرباز مهارت‌های حرفه‌ای آموزش داده شده است. پایین‌ترین سطح تعامل اجرایی نیز برای آموزش مهارت‌های ICT در ارتش بوده است و تنها ۲/۵ درصد از برنامه اختصاص یافته محقق شده است. در سازمان‌ها سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی ایران با آموزش مهارت به ۷۳۸۹۸ نفر بالاترین تعداد مهارت آموزی را داشته و در آموزش مهارت‌های ICT با مهارت آموزی به ۳۴۲۱ کمترین تعداد آموزش داده شده است. در یگان‌ها نیز ارتش جمهوری اسلامی با مهارت آموزی به ۸۹۸۳۰ سرباز بیشترین تعداد مهارت آموزی را داشته است. خلاصه مهارت آموزی یگان‌ها و سازمان‌ها در سال ۱۳۹۸ در نمودار ۳-۱ به نمایش درآمده است.

نمودار ۱. خلاصه مهارت‌آموزی یگان‌ها و سازمان‌ها در سال ۱۳۹۸

بحث

از آنجا که حفظ منافع ملی و دفاع از کشور در برابر آسیب‌ها و تهاجم بیگانگان تنها محدود به نیروهای نظامی نیست، توانمندسازی و آموزش مهارت‌های تخصصی به سربازان، افزون بر ارتقای توانایی‌های فردی، بستری برای مقابله با مشکلات پیش رو و جلوگیری از آسیب‌های فردی و اجتماعی در سطح کلان کشور فراهم می‌آورد. همچنین مطابق با فرامین مقام معظم رهبری در خصوص اقتصاد مقاومتی، کمک به بهبود وضعیت اشتغال جوانان، همچنین تعالی بخشی خدمت مقدس سربازی، توانمندسازی سربازان از مسائل قابل توجه و ضروری به حساب می‌آید (میرزا محمدی، فتحی و نذیرخانلو، ۱۳۹۱). شرایط و ویژگی‌های خاصی که در محیط سربازی حاکم است از جمله شرایط پادگانی و نظامی بودن آن و سر و کار داشتن با انواع سلاح‌های گرم و لزوم آشنایی افراد با این سلاح‌ها و کاربرد و استفاده آن در مواقع ضروری به منظور ایجاد آمادگی برای دفاع از کشور در شرایط بحرانی و حفظ روحیه نظامی‌گری و تأکید بر انضباط و نظم، به طور معمول موجب تغییرات عمده‌ای در ارتقای کیفی سربازان وظیفه می‌شود. برای مواجهه صحیح با این تغییرات لازم است این افراد از سطح سازگاری بهنجاری برخوردار باشند تا در برابر این تغییرات دچار آسیب نشوند (ایران مهر، ۱۳۹۶). در همین راستا قرارگاه مهارت‌آموزی ستاد کل نیروهای مسلح با هدف ایجاد جذابیت برای دوران سربازی، بالا بردن نشاط و افزایش بهره‌وری دوران سربازی به آموزش مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی متناسب با اشتغال‌زایی سربازان برای آماده‌سازی جوانان به منظور ورود به بازار کار و امکان اشتغال مولد تشکیل شد و مدیریت آموزش‌های مهارتی در این دوران را بر عهده گرفت.

نتایج حاصل از فعالیت‌های قرارگاه مهارت‌آموزی در ۳۱ استان، یگان‌های نیروهای مسلح و سازمان‌ها و دستگاه‌های همکار در سال ۱۳۹۸ نشان داد، از مجموع ۲۲۳۹۱۸ سهمیه در نظر گرفته شده برای آموزش، قرارگاه موفق به آموزش مهارت به ۲۱۷۴۲۶ سرباز شد که این تعداد نشان‌دهنده تحقق ۹۷/۱ درصد از برنامه قرارگاه در سال ۱۳۹۸ بوده است. از مجموع این تعداد ۱۰۶۵۱۸ سرباز در ارتش (تحقق ۸۴/۳ درصد از برنامه)، ۴۴۵۳۱ سرباز در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (تحقق ۱/۰۹ برابر برنامه)، ۶۵۵۹۹ سرباز در نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (تحقق ۱/۱۱ برابر برنامه)، ۶۴۷۰ سرباز در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (تحقق

۷۷/۰ درصد از برنامه) و ۳۳۶ سرباز در ستاد کل نیروهای مسلح (تحقق ۴۵/۸ درصد از برنامه) دوره‌های مهارت‌آموزی خود را با موفقیت گذرانده و موفق به دریافت گواهینامه‌های مربوطه شده‌اند. این سربازان مهارت‌های خود را با مشارکت یگان‌های نیروهای مسلح و سازمان فنی و حرفه‌ای (۳۶۵۰۱ سرباز)، وزارت جهاد و کشاورزی (۶۴۷۰۷ سرباز) وزارت ICT (۳۴۲۱ سرباز)، وزارت ورزش و جوانان (۳۴۷۲۹ سرباز)، عقیدتی (۴۱۷۰ سرباز) و جمعیت هلال احمر (۷۳۸۹۸ سرباز) با موفقیت سپری کرده‌اند. در مجموع آموزش‌های مهارتی ارائه شده به سربازان ۱۱۶۵۲۲ نفر آموزش‌های مهارت‌های تخصصی و ۱۰۰۹۰۴ نفر مهارت‌های عمومی را دریافت کرده‌اند.

بر اساس نتایج در مجموع عملکرد یگان‌ها و سازمان‌های فعال در امر مهارت‌آموزی بالاترین سهمیه به استان تهران (۳۶۱۸۰ نفر) اختصاص یافته بود که از این سهمیه اعلام شده ۳۳۴۰۰ سرباز موفق به گذراندن موفق دوره‌های مهارت‌آموزی شده‌اند، این نتایج نشان داد ۹۲ درصد برنامه مهارت‌آموزی به سربازها در استان تهران تحقق یافته است. بیشترین سهم آموزش را در استان تهران، سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی (۱۹۳۳۵ مهارت آموز) برعهده داشته است. افزون بر این پایین‌ترین سهمیه اختصاص یافته مربوط به استان کهگیلویه و بویراحمد (۹۱۷ نفر) بوده است که در مجموع یگان‌ها و سازمان‌های این استان ۲۲۸۶ سرباز در برنامه مهارت‌آموزی شرکت کردند، این تعداد سرباز ۲/۵ برابر سهمیه اختصاص یافته به این استان بوده است و وزارت ورزش و جوانان (۹۵۷ مهارت آموز) بیشترین سهم را در مهارت‌آموزی به سربازان این استان داشته است. افزون بر آن در مجموع عملکرد یگان‌ها و سازمان‌های فعال در امر مهارت‌آموزی بالاترین نسبت عملکرد موفق برنامه مربوط به استان کهگیلویه و بویراحمد (۲/۴۹ برابر برنامه و ۲۲۸۶ سرباز مهارت دیده) و پایین‌ترین نسبت عملکرد موفق برنامه مربوط به استان قم (تحقق ۳۷ درصد برنامه و ۱۷۵۹ سرباز مهارت دیده) بود. یافته‌ها نشان دادند که در مجموع عملکرد یگان‌ها و سازمان‌های فعال در امر مهارت‌آموزی ۲ استان (۷ درصد از استان‌ها) بیش از دو برابر سهمیه اعلام شده خود در سال ۱۳۹۸ مهارت‌آموزی داشته‌اند، ۱۳ استان دیگر (۴۲ درصد از استان‌ها) بین ۱۰۰ درصد تا دو برابر برنامه و سهمیه اعلام شده مهارت‌آموزی به سربازان را داشته‌اند و در ۱۶ استان (۵۱ درصد از استان‌ها) بین ۳۷ تا ۱۰۰ درصد برنامه ابلاغی موفقیت داشته‌اند.

تربیت افراد موفق و توانمند نیازمند برنامه آموزشی مناسب و متناسب با نیازسنجی اقتضایی در راستای استراتژی زمان است (میرزا محمدی و دیگران، ۱۳۹۱). ساز و برگ نیروهای مسلح هر روز در حال تغییر است و به همین میزان سربازان باید از آموزش‌های نظامی و مهارت‌های مختلف و به روز بهره‌مند شوند. همچنین با توجه به این‌که سربازان در توسعه اقتدار ملی و ایجاد امنیت کشور از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار هستند باید بیش از آموزش نظامی برای آن‌ها برنامه‌ریزی شود (فرحی، ۱۳۹۶). با توجه به اهمیتی که در سطوح بالای نظام برای آموزش در نیروهای مسلح، به‌ویژه ظرفیت بالای حضور نیروهای جوان کشور در دوران مقدس سربازی قائل شده‌اند، قرارگاه مهارت‌آموزی نیروهای مسلح با توجه به تدابیر و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب و اجرایی کردن سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، یعنی ایران افق ۱۴۰۴ تشکیل شد. این قرارگاه با کمک ستاد کل نیروهای مسلح، دستگاه‌های دولتی و نهادهای انقلابی با چشم‌انداز آموزش حداقل یک مهارت تخصصی به صد در صد سربازان تا سال ۱۴۰۱، با توسعه کارگاه‌های مهارت‌آموزی خود به بیش از ۲۴۰۰ کارگاه، در سال ۱۳۹۸ موفق به مهارت‌آموزی به بالغ بر ۲۰۰ هزار سرباز در این سال شد.

آموزش مهارت‌های حرفه‌ای بیشتر به صورت رسمی و با رویکرد مهارت‌افزایی و کارورزی ارائه می‌شود؛ به طوری که در کارگاه‌ها، شغل خاصی تا سطح پیشرفته هدایت می‌شود و بدیهی است که این آموزش‌ها باید همسو و هماهنگ با نیازهای جامعه باشد. در دفتر مستندات برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، به نقاط ضعف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اشاره شده است که شامل عدم هماهنگی بخشی از دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای با نیازهای بازار کار در اثر عدم اجرای نیازسنجی یا ارزشیابی اثربخش، عدم تعادل منطقه‌ای و جنسیتی در توزیع امکانات و ارائه آموزش‌ها، کمبود مربیان از نظر تعداد و کارآمدی، است (آی‌تی و فت‌جی،

۱۳۹۳). آینده آموزش و پرورش براساس عملکرد گذشته آن پیش بینی می شود، به عبارت دیگر، موقعیت های جدید، حاصل پویایی و تحرک در موقعیت های گذشته است (گودمان و دیگران، ۲۰۱۰). این در حالی است که بحث بیکاری فارغ التحصیلان به عنوان معضل مهم کشور مطرح است (زعفرانیان، ۱۳۸۹؛ وزارت کار و امور اجتماعی، ۱۳۹۵). بنابراین تدوین راهبردهای منطقی و واقع بینانه که خود را با حرکت نسل امروز هماهنگ کند و به مسائل حل نشده، اضطراب ها و بحران های ناشی از آن همچون هویت، اشتغال و کنکور بپردازد، ضروری به نظر می رسد. افزایش جمعیت، افزایش شمار دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، ضعف در تدوین و اجرای درست برنامه های توسعه اقتصادی، نبود برنامه های فراگیر و همه سونگر برای پرورش نیروی انسانی متخصص و مواردی از این دست از مهم ترین عواملی است که امروزه به مشکلی با عنوان اشتغال دانش آموختگان آموزش عالی تبدیل شده است (مرادی دهقی و دیگران، ۱۳۹۷). بر این اساس در این عرصه چاره ای جز تغییر در نگرش، فرآیند مهارت افزایی و چگونگی کاربرد محتوای آموزش وجود ندارد، از این رو، توجه به آموزش های فنی و حرفه ای و توسعه آن، به منزله راهبردی برای توسعه اقتصادی و کاهش بیکاری به ویژه در میان جوانان شناخته شده است. کشورهایی مانند آلمان، ژاپن، آمریکا، انگلستان، استرالیا، نیوزیلند و سنگاپور با پذیرفتن این راهبرد به بازسازی و تحول نظام آموزش فنی و حرفه ای خود پرداختند و هر کدام به تبع آن به موفقیت های بسیار در توسعه اقتصادی دست یافتند (خلاق و نویدی، ۱۳۹۸).

قرارگاه مهارت آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح برای استفاده از ظرفیت سربازی و نیروهای مسلح برای رشد و توسعه مهارت آموزی و اشتغال با دعوت به همکاری از تمام دستگاه های کشور که در حوزه مهارت آموزی و اشتغال فعالیت و نقش آفرینی می کنند، همچنین تشکیل کمیته های عملی تخصصی، به بررسی ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، فنی و علمی طرح مهارت آموزی پرداخته و مأموریت توسعه اشتغال جوانان کشور را عهده دار شد. با توجه به توزیع سربازان در بیش از هزار نقطه کشور، قرارگاه مهارت آموزی با شناسایی مهارت های متناسب با نیازها و شرایط اقلیمی هر استان در سال ۱۳۹۸ به توسعه مهارت آموزی سربازان پرداخت. در این راستا اتاق فکر قرارگاه متشکل از کمیته های تخصصی بر اساس مطالعات دقیق تخصصی، علمی و فنی و جمع آوری مطالعات میدانی از استان ها با تدوین برنامه مهارت آموزی سال ۱۳۹۸ به تخصیص سهمیه رشته های مورد نیاز هر استان پرداخت. نتایج حاصل از یافته های مهارت آموزی سال ۱۳۹۸ نشان داد، علی رغم تحقق برنامه کمی مهارت آموزی در استان ها در برخی از موارد توسعه متوازن برنامه صورت نپذیرفته است. پهنه جغرافیایی، گستردگی طرح به لحاظ افراد، مهارت ها، یگان ها، تنوع دستگاه های همکار و به ویژه نوظهور بودن طرح از جمله دلایل اثرگذار بوده اند. عدم مطابقت رشته های فنی و حرفه ای با نیاز بازار کار از جمله مواردی است که همواره پژوهش های پیشین (آیتی و فتحی، ۱۳۹۳؛ جلیلیان و دیگران، ۱۳۹۶) بر آن تاکید داشته اند. چالش عمده آموزش های فنی و حرفه ای برآورده کردن نیازهای مهارتی در حال تغییر افراد و دنیای کار است (هرمو و دیگران، ۲۰۱۵). در این راستا آموزش مهارت های حرفه ای سهم مهمی در قدرت رقابت پذیری و رفاه به عهده دارد و به عنوان یک کلید اصلی به منظور کاهش فقر، ارتقاء صلح، حفظ محیط زیست، بهبود کیفیت زندگی برای همه و کمک برای دستیابی به توسعه پایدار عمل می کند (ماروپ و دیگران، ۲۰۱۵). بر این اساس قرارگاه از طریق ارتباط با استاندارها و استعلام از تمام ۳۱ استان، مهارت هایی مورد نیاز و پر رونق در هر استان را مشخص و با توجه به ظرفیت، شرایط اقلیمی و جغرافیایی استان ها؛ ۵۱۲ مهارت با توجه به شرایط استان ها تعیین شدند که ۱۷۰ مهارت قابلیت اشتغال در تمام استان ها را دارا بودند. افزون بر آن در سال ۹۸ علاوه بر آموزش های نظامی، ۵ دوره امداد و نجات، کسب و کار، مالی، فضای مجازی و سبک زندگی نیز به برنامه آموزشی سربازان افزوده شد. بر اساس نتایج، علی رغم سیاست گذاری های دقیق و متوازن قرارگاه پیاده سازی برنامه های مهارت آموزی با آن چه که مدنظر قرارگاه بوده است فاصله داشته و برای تحقق این برنامه ها، آسیب شناسی پیاده سازی برنامه ها در سطح عملیاتی امری ضروری است.

با توجه به نتایج پژوهش‌های انجام شده در حوزه مهارت‌آموزی و اقدام‌های صورت گرفته و نواقص مطرح شده در زمینه‌های مختلف مهارت‌آموزی، به نظر می‌رسد برای سازماندهی نظام مهارت‌آموزی منسجم و کارآمد، نیازمند طرح‌ریزی نیازسنجی‌های جدید در حوزه مشاغل و مهارت‌های موردنظر، ظرفیت‌های آموزشی کارآمد، دستورالعمل‌های آموزشی، نظام ارزشیابی منسجم و فعال، نظام جمع‌آوری اطلاعات و الگوی سنجش‌های تکوینی و تکمیلی به منظور فعالیت‌های فرارگاه مهارت‌آموزی است. زیرساخت‌های موجود در مهارت‌آموزی کشور پاسخگوی اهداف و نیازهای سطح کلان جامعه نبوده و فرارگاه به منظور افزایش بهره‌وری یگان‌ها نیازمند توسعه و در بسیاری از بخش‌ها راه‌اندازی زیرساخت‌های جدید متناسب با هدف‌گذاری‌های خود در امر مهارت‌آموزی است. ایجاد شبکه‌های منسجم و ارتباطی بین بازار کار استان‌ها و مهارت‌های آموزش داده شده از جمله ضرورت‌های ارتقای ظرفیت مهارت‌آموزی در سراسر کشور است.

طرح نوپای مهارت‌آموزی نیروهای مسلح، علی‌رغم شرایط اقتصادی و تحریم‌های موجود، با تکیه بر توانمندی نیروهای مسلح و همراهی دستگاه‌های متولی امر مهارت‌آموزی موفق به پیش‌برد برنامه‌های مهارت‌آموزی خود بوده است اما همچنان برخی مشکلات نیز در پیاده‌سازی طرحی با این وسعت به لحاظ جغرافیایی، ذینفعان، مجریان و همکاران وجود داشته است.

مراجع

- ۱ آیتی، م. و فتحی، م. (۱۳۹۳). بررسی ارتباط برنامه درسی (مهارت‌های عمومی) آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با نیازهای بازار کار شهر بیرجند. *مهارت‌آموزی*، ۲(۸)، ۹۳-۱۱۰.
- ۲ ایران‌مهر، م. (۱۳۹۶). اثربخشی مشاوره گروهی کوتاه‌مدت با رویکرد راه‌حل‌محور بر سازگاری سربازان وظیفه آسایشگاه بخواب. *فصلنامه مدیریت نظامی*، ۱۷(۱)، ۱۴۷-۱۳۱.
- ۳ بصیر یزدی، م. و باران‌دوست، س. (۱۳۹۳). بررسی رویکرد بهینه خدمت سربازی بر کارآفرینی نظامی کشور. *فصلنامه علمی-تخصصی مطالعات خدمت سربازی*، ۱(۱)، ۷۳-۹۴.
- ۴ خلاق، ع. ا. و نویدی، ا. (۱۳۹۸). بررسی تاریخی و تحلیل نقادانه برنامه‌های تربیت دبیر فنی و حرفه‌ای در ایران. *تعلیم و تربیت*، ۳۵، ۱۲۸-۱۰۷.
- ۵ سینایی، و. (۱۳۹۰). بررسی تأثیرات استراتژی‌ها و فناوری‌های نوین در تحول نظام وظیفه به ارتش حرفه‌ای. *فصلنامه سیاست دانشکده حقوق و علوم سیاسی*، ۴۱(۲)، ۱۹۷-۲۱۱.
- ۶ شاهوردی، ع.، ساعدی، س. و رازانی، م. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی بر توانمندسازی روان‌شناختی، حساسیت اضطرابی و خشم سربازان. *سلامت اجتماعی*، ۷(۲)، ۱۵۶-۱۶۵.
- ۷ شایگان، ف. و رجبی فرجاد، ح. (۱۳۹۷). بررسی وضع موجود و مطلوب مهارت محوری در آموزش سربازان. *فصلنامه علمی ترویجی مطالعات مدیریت بر آموزش نظامی*، ۱۱(۴۲)، ۵۲-۳۵.
- ۸ طوسی، م. (۱۳۹۰). الاستبصار فیما اختلف من الأخبار. تهران: دار الکتب الإسلامیه.

- ۹ فیروزجائیان، ع. ا. و جان‌محمدی لرگانی، و. (۱۳۹۷). خدمت نظام وظیفه: فرصتی اجتماعی. فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۱(۲۹)، ۲۰۳-۲۲۳.
- ۱۰ مرادی دهقی، ش.، عباسپور، ع.، رحیمیان، ح.، ملکی، ح. و خسروی، م. (۱۳۹۷). تدوین الگوی اسلامی - ایرانی مهارت‌آموزی در مدارس متوسطه کشور. پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۲۶(۴۱)، ۶۷-۲۹.
- ۱۱ میرزا محمدی، م. ح.، فتحی، م. و ندیرخانلو، س. (۱۳۹۱). بررسی نقش مهارت‌آموزی در توانمندسازی نیروی انسانی. فصلنامه مهارت‌آموزی، ۱۲۱-۱۰۳.
- ۱۲ میرزایی، م. و کرمی، ا. (۱۳۹۷). چالش‌ها، راهکار و ارائه الگوی اسلامی مدیریت تخصیص و مصرف بهینه اعتبارات و منابع مالی در راستای تحقق اهداف مهارت‌آموزی مطلوب به مهارت‌آموزی. فصلنامه مهارت‌آموزی، ۷(۲۵)، ۲۱-۴۶.
- ۱۳ نصرت‌آبادی، م. و حلوایی‌پور، ز. (۱۳۹۴). نقش افسردگی و مصرف مواد در تبیین افکار خودکشی در سربازان دانشگاه علوم پزشکی ارتش. مجله طب نظامی، ۴(۱۷)، ۲۴۹-۲۵۵.
- ۱۴ Cinque, M. (۲۰۱۶). Lost in translation: Soft skills development in European countries. *Tuning Journal for Higher Education*, 3(2), 338-427.
- Goodman, A., Mensch, J. M., Jay, M., French, K. E., Mitchell, M. F., & Fritz, S. L. (2010). Retention and attrition factors for female certified athletic trainers in the National Collegiate Athletic Association Division I Football Bowl Subdivision setting. *Journal of Athletic Training*, 45(3), 287-298.
- ۱۶ Hrmo, R., KriStofiaKová, L., & MišTina, J. (2015, September). Building a quality system of technical and vocational education in Slovakia towards a European labour market. In *2015 International Conference on Interactive Collaborative Learning (ICL)* (pp. 237-243). IEEE.
- ۱۷ Marope, P. T. M., Chakroun, B., & Holmes, K. P. (2015). *Unleashing the potential: Transforming technical and vocational education and training*. UNESCO Publishing.
- ۱۸ Schwarz, E., & Kay, K. (2006). *The Case for Twenty-First Century Learning: New Directions for Youth Development, Number 110* (Vol. 84). Jossey-Bass.
- ۱۹ Sharpe, A. (2016). Productivity to the rescue: Review article on the McKinsey Global Institute report global growth: Can productivity save the day in an aging world?. *International productivity monitor*, (30), 98.
- ۲۰ UNDP, U. (2015). Human development report 2015: Work for human development. *United Nations Development Programme*.